

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Sídlo ústavu: Hroznová 63/2, 656 06 Brno

Oblastní odbor Plzeň, Slovanská alej 20, 326 00 Plzeň

Plzeň 4. 8. 2014
čj. UKZUZ 058877/2014

Zpráva č. 16 oblastního odboru PLZEŇ o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 21.7. - 3.8.2014

1. Počasí

Ve sledovaném období převažovalo polojasno až oblačno. Bylo teplé počasí s velkou oblačností, občasnými bouřkami a dešťovými přeháňkami. V prvním týdnu se ranní teploty pohybovaly mezi 12 až 16 °C a v druhém týdnu se zvýšily na 14 až 18 °C. Po celé období byly denní teploty mezi 23 až 30 °C. 31. týden byl četnější na výskyt dešťových přeháněk a lokálně se objevily ranní mlhy. Dešťové srážky byly různé intenzity.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Období bylo ve znamení sklizně, přerušované místními vydatnými srážkami a bouřkami. Ozimé ječmeny jsou již sklizeny a podařilo se sklídit větší část řepky. Začala sklizeň ozimých pšenic. Vlivem prudkých dešťů a bouřek jsou porosty řepky a pšenic na mnoha místech polehlé a sklizeň je stížená. V polehlých místech se drží vlhkost. Po sklizni řepky byly na zbytcích stonků zjištěny střední a slabé výskyty hlízenky obecné. V porostech brambor byly sledovány slabé výskyty plísňe bramborové. Na Tachovsku zaznamenány silné výskyty larev mandelinky bramborové. Probíhá ošetřování porostů brambor proti plísni a sklizeň raných odrůd. V ovocných sadech zjištěny pouze slabé nálety obalečů do feromonových lapáků.

OBILNINY

PŠENICE OZIMÁ (RF 77 – 99, pozdní mléčná zralost až sklizené zrna (vhodné pro posklíňové úpravy zrna, např. ochranné zásahy))

V okrese Klatovy, Karlovy Vary, Tachov, Cheb a Rokycany byl zaznamenán výskyt samců **obaleče obilního (Cnephasia pumicana)** ve feromonových lapácích.

Pro monitorování škůdce lze použít feromonové lapáky. Není registrován žádný přípravek.

JEČMEN JARNÍ (RF 85 – 99, těstovitá zralost: obsah zrna ještě měkký, ale suchý, deformace tlakem nehtu reverzibilní až sklizené zrna (vhodné pro posklíňové úpravy zrna, např. ochranné zásahy))

V okrese Rokycany (Stupno, 22.7.) bylo zjištěno silné zaplevelení porostu **ovsířem pýřitým (Avenula pubescens)**.

OVES SETÝ (RF 89 - 92, plná zralost: zrna je tvrdé, jen s obtížemi lze nehtem palce zlomit až mrtvá zralost: zrna již nelze nehtem palce stisknout ani zlomit)

Značné zaplevelení porostu **ovsím pýřitým (*Avenula pubescens*)** bylo sledováno v okrese Rokycany (Smědčice, 22.7.).

KUKUŘICE (RF 34 - 65, 4. kolénko patrné až samčí květenství: plný květ: horní a dolní větve lat kvetou; samčí květenství: vlákna blizen plně vysunutá)

Ve všech okresech nebyl prozatím zaznamenán výskyt dospělců **bázlivce kukuřičného (*Diabrotica virgifera*)** na feromonových lapácích.

LUSKOVINY

HRÁCH SETÝ (RF 73 – 89, asi 30 % lusků dosáhlo druhově, resp. odrůdově specifické velikosti až plná zralost: lusky na celé rostlině jsou suché, hnědé, semena suchá a tvrdá (suchá zralost))

V okrese Karlovy Vary (Útvina, 28.7.) pozorován silný výskyt **strupovitosti hrachu (*Ascochyta pisi*)** na rostlinách.

Při úhlopříčném průchodu porostem se na deseti místech prohlédnou vždy 2 za sebou rostoucích rostlin. V RF 81-89 se hodnotí stupeň napadení lusků.

Přímá ochrana: Moření osiva a fungicidní ošetření ve fázi po odkvětu.

Slabý výskyt **komplexní kořenové a krčkové spály hrachu (*Fusarium* sp.)** sledován v okrese Karlovy Vary (Útvina, 21.7. a 28.7.).

Při průchodu porostem se na 10 místech prohlédne vždy 5 za sebou rostoucích rostlin a hodnotí se napadení rostlin. Zaznamená se % napadených rostlin.

Preventivní ochrana spočívá v používání zdravého osiva, správné agrotechnice, regulaci zaplevelení a provzdušnění porostu. Přímá ochrana se neprovádí. Je zaznamenána vedlejší účinnost přípravku na bázi azoxystrobinu aplikovaného proti plísni hrachu (*Peronospora pisi*).

Z okresu Karlovy Vary (Útvina, 21.7. a 24.7.) byl hlášen slabý výskyt samců **obaleče hrachového (*Cydia nigricana*)** ve feromonových lapácích.

Monitoring letu imág se provádí pomocí feromonových lapáků, 2 x týdně se zaznamenává počet odchycených samců.

Insekticidní zásah je třeba zvážit, pokud je zaznamenáno více jak 6 samců ve dvou feromonových lapácích za den. Chemické ošetření musí být cíleno proti líhnoucím se housenkám, ošetřuje se tedy 7 - 10 dnů po kritickém přírůstku náletu.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 99, sklizňová zralost)

Střední výskyt **hlízenky obecné (*Sclerotinia sclerotiorum*)** ve stoncích po sklizni zaznamenán v okrese Tachov (Velký Rapotín, 28.7.), Klatovy (Soustov, 30.7.), Domažlice (Domažlice, 31.7.) a Plzeň – sever (Vochoz, 1.8.). Slabý výskyt byl zjištěn na stoncích v okrese Plzeň – město (Červený Hrádek u Plzně, 22.7.), Rokycany (Újezd u Svatého Kříže, 22.7.), Tachov (Lom u Stříbra, 23.7.) a Klatovy (Číhaň, 1.8.).

Pozoruje se na 10 náhodně vybraných místech vždy po sobě 5 rostoucích rostlin.

Přímá ochrana: *fungicidní ošetření v době kvetení. Preventivní ochrana: minimálně 4 letý osevní postup, osivo bez příměsí sklerocií, nepřehnoovat dusíkem.*

MÁK SETÝ (RF 62 - 70, fáze mladé tobolky až zrání tobolky)

Slabý výskyt šedé plísňovitosti máku (*Botryotinia fuckeliana*) sledován v okrese Tachov (Velký Rapotín, 21.7. a 31.7.) a Cheb (Nová Ves u Křižovatky, 28.7.).

Přímá ochrana: *vedlejší účinek fungicidního ošetření proti pleosporové hnědé skvrnitosti máku.*

V okrese Tachov (Velký Rapotín, 31.7.) pozorován slabý výskyt pleosporové hnědé skvrnitosti máku (*Pleospora papaveracea*).

Při průchodu porostem se na deseti místech prohlédne vždy 10 za sebou rostoucích rostlin. Zjišťuje se % napadení rostlin.

Ochrana: *fungicidní ošetření od období krátce před květem, nejpozději do konce květu. Ošetření se doporučuje v RF 40 – 52 při výskytu 2 – 5 % napadených rostlin, v RF 70 – 80 při výskytu 5 – 8 % napadených rostlin.*

V okrese Klatovy (Plánice, 1.8.) byl zjištěn v makovicích slabý výskyt larev krytonosce makovicového (*Neoglacianus maculaalba*).

Při průchodu porostem se na pěti místech prohlédne vždy 5 makovic v řádku a zaznamená se počet napadených makovic larvami.

Ošetření se provádí optimálně v období háčkování s prvními, ojediněle se vyskytujícími kvetoucími rostlinami.

SLUNEČNICE (RF 67 - 79, dokvétání: trubkovité květy ve vnitřní třetině terče kvetou (volné tyčinky a blizny) až semena ve vnitřní třetině terče jsou šedá a dosáhla druhově resp. odrůdově specifické velikosti)

Slabý výskyt bílé hniloby slunečnice (*Sclerotinia sclerotiorum*) zaznamenán v okrese Domažlice (Hlohová 25.7.) a Plzeň – sever (Bítov u Přehýšova, 1.8.).

Chemická ochrana se provádí ve fázi 4 – 6 listů nebo na konci kvetení. Ošetření se doporučuje při 5 – 15% napadení rostlin.

OKOPANINY

BRAMBORY (RF 69 - 81, květ ukončen až první listy žloutnou)

Slabý výskyt bakteriálního černání stonku brambor (*Pectobacterium atrosepticum*) byl sledován v okrese Rokycany (Němčovice, 22.7.) a Plzeň – sever (Křimice, 1.8.).

Preventivním opatřením je zdravá sadba a narašení nebo naklíčení sadby, aby porost rychle vzešel a klíčky byly méně ohrožené infekcí. Infekci lze také omezit zabráněním mechanického poškození hlíz.

Slabý výskyt vločkovitosti hlíz bramboru (*Thanatephorus cucumeris*) hlášen z okresu Klatovy (Slavošovice u Klatov, 30.7.) a Domažlice (Koloveč, 31.7.).

Při průchodu porostem se na 10 místech prohlédne vždy 5 za sebou rostoucích rostlin. Sleduje se výskyt příznaků choroby na nati rostlin.

Chemická ochrana: moření sadbových hlíz.

Velmi slabý výskyt **plísně bramboru (*Phytophthora infestans*)** zaznamenán v okrese Tachov (Velký Rapotín, 21.7.), Cheb (Chvoječná, 21.7. a 28.7.), Plzeň – jih (Želčany, 31.7.) a Plzeň – sever (Křimice, 1.8.). Slabý výskyt pozorován v okrese Tachov (Staré Sedliště, 28.7.), Klatovy (Slavošovice u Klatov, 30.7. a Zářečí u Horažďovic, 1.8.) a Domažlice (Koloveč, 31.7.).

Signalizujeme další ošetření v prodlouženém intervalu nebo až v době, kdy lze očekávat změnu počasí a příchod vydatnějších srážek na Klatovsku, Staňkovsku a Karlovarsku. Ošetření v běžně doporučeném intervalu na Horažďovicku, Kralovicku, v okolí Mariánských Lázní a Přimdy. Ošetření ve zkráceném intervalu na Plzeňsku, Rokycansku a v okolí Konstantinových Lázní. Informace k ošetření proti plísni bramborové a další informace naleznete v programu „Prognóza plísně bramboru“, který je dostupný na internetových stránkách ÚKZÚZ:

<http://eagri.cz/public/web/ukzuz/portal/skodlive-organismy/prognozy-vyskytu-so-na-uzemi-cr/vyskyt-plisne-bramboru.html>

V okrese Karlovy Vary (Krásné Údolí, 21.7. – 27.7.) byl zachycen v Lambersových miskách výskyt **mšice řešetlákové (*Aphis nasturtii*)** a **mšice broskvoňové (*Myzus persicae*)** i ostatních druhů mšic.

Ochrana proti mšicím v množitelských porostech brambor spočívá ve využití insekticidních přípravků na ochranu rostlin.

Silný výskyt larev **mandelinky bramborové (*Leptinotarsa decemlineata*)** sledován v okrese Tachov (Velký Rapotín a Úšava, 21.7. a Stříbro, 23.7.). Slabý výskyt zjištěn v okrese Tachov (Staré Sedliště, 28.7.), a Plzeň – jih (Želčany, 31.7.).

Porost se prochází ve směru výsadby a zaznamenává se počet brouků, ohnisek larev. Počet a délka průchodů se stanoví tak, aby bylo prohlédnuto 0,1 ha, u ploch větších jak 10 ha 0,2 ha, přičemž je nutno porost projít nejméně 4 x na různých místech tak, aby bylo podchyceno průměrné napadení.

Chemickou ochranu je třeba zahájit při výskytu 100 brouků nebo 5000 larev na 1 ha.

PÍCNINY

TOLICE VOJTĚŠKA

Slabý výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** zaznamenán v okrese Plzeň - sever (Česká Bříza, 22.7.).

Pozorování hrabošů se provádí v porostech na počátku a na konci vegetace. Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobyťovými stopami) v přepočtu na 1 ha a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem 4 x 250 m² = 1000 m²) a vynásobením 10 krát.

Chemické ošetření porostu se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se zjistí více než 200 až 600 užívaných nor na 1 ha.

OVOCNÉ DŘEVINY

Jádroviny

JABLOŇ (RF 76 - 85, plod dosahuje asi 60 % konečné velikosti až pokročilé zrání, nárůst intenzity odrůdově specifického zbarvení)

V okrese Tachov (Velké Dvorce, 29.7.) pozorován slabý výskyt strupovitosti jabloně (*Venturia inaequalis*) na plodech a velmi slabý výskyt na listech.

Ochranu je možné provádět preventivně nebo kurativně na základě sledování průběhu infekce, příp. jako kombinaci obou systémů – před květem se ošetřuje preventivně (méně intenzivní růst, nižší teploty), po odkvětu kurativně.

Při preventivní ochraně se ošetřuje průběžně po celé období primárních infekcí, tj. od vyrašení do června v intervalu (5) 7 až 10 (výjimečně 14 i více) dní, dle průběhu počasí. Maximální intenzita ochrany musí být v období největšího nebezpečí infekcí, od fenofáze růžového poupěte do doby přibližně 1 až 2 týdny po odkvětu. Interval mezi postřiky by měl zohlednit infekční tlak, intenzitu růstu a možnosti použitého fungicidu (reziduální účinnost účinné látky); mechanismus účinku: kontaktní přípravek – možná smyvatelnost při intenzivních dešťových srážkách (nechrání nově vyvinuté listy), systémový a lokálně systémový přípravek – snížená účinnost až neúčinnost za nízkých teplot. Při kurativní (postinfekční) ochraně se ošetřuje po splnění podmínek pro infekci. K ošetření musí být použity kurativně působící fungicidy, lépe však kombinované fungicidy nebo případně tank-mix kombinace (systémově a kontaktně působící účinná látka), při jejich aplikaci je třeba důsledně dodržovat doby kurativní účinnosti. Další ošetření se signalizuje po infekci, která vznikla, šestý den nebo další dny po předchozím ošetření.

Slabé výskyty samců obaleče jablečného (*Cydia pomonella*) ve feromonových lapácích byly zjištěny v okrese Tachov (Velké Dvorce, 22.7., 25.7. a 29.7.), Rokycany (Němčovice, 22.7., 29.7. a 1.8.) a Plzeň – jih (Nebílovy, 22.7., 25.7., 29.7. a 1.8.). Slabý výskyt poškození plodů housenkami obalečů zaznamenán v okrese Rokycany (Němčovice, 22.7.), Tachov (Velké Dvorce, 29.7.).

Sledování letu dospělců obaleče jablečného do feromonových lapáků se provádí 2 krát týdně od 1.5. do 15.9. a jednorázově se před sklizní zjišťuje počet napadených plodů.

Signalizace nutnosti a doby ošetření závisí na volbě použitého přípravku. Ovicidy se používají ve dvou až třítydenních intervalech po ukončení květu jabloní, jakmile se zjistí ve feromonových lapácích úlovek 10 a více motýlků na lapák za 3 až 4 dny. Potřeba ošetření larvicidy se určuje kontrolami kladení škůdce, vizuálními prohlídkami 100 náhodně vybraných plodů. Práh hospodářské škodlivosti jsou 2 vajíčka na 100 náhodně zvolených plodů a k nim přilehlých listů.

Slabé výskyty samců obaleče jabloňového (*Argyroplote variegana*) ve feromonových lapácích byly hlášeny z okresů: Tachov (Velké Dvorce, 22.7., 25.7. a 29.7.), Rokycany (Němčovice, 22.7.) a Plzeň – jih (Nebílovy, 22.7.).

Sledování letu dospělců obaleče jabloňového do feromonových lapáků se provádí 2x týdně od 1.5. do 15.9.

Termín larvicidního ošetření je cca 7 - 12 dní po vrcholu letové vlny.

HRUŠEŇ (RF 81 - 85, počátek zrání, vývoj odrůdově specifického zbarvení plodu (zesvětlení) až pokročilé zrání, nárůst intenzity odrůdově specifického zbarvení)

V okrese Rokycany (Újezd u svatého Kříže, 22.7.) sledován silný výskyt rzi hrušňové (*Gymnosporangium sabinae*).

Peckoviny

SLIVONĚ (RF 79 - 85, plod dosahuje asi 90 % konečné velikosti až pokročilé zrání, nárůst intenzity odrůdově specifického zbarvení)

Slabý výskyt samců obaleče švestkového (*Cydia funebrana*) ve feromonových lapácích zaznamenán v okrese Plzeň - jih (Nebílovy, 22.7., 25.7., 29.7. a 1.8.). Výskyt samců obaleče východního (*Cydia molesta*) ve feromonových lapácích byl pozorován ve slabé

intenzitě na témže místě dne 22.7. a 29.7. Dne 1.8. byl zjištěn slabý výskyt poškození plodů housenkami obalečů.

*Sledování letu dospělců **obaleče švestkového** a **obaleče východního** do feromonových lapáků se provádí 2 x týdně od 1.5. do 15.9. a jednorázově se před sklizní zjišťuje počet napadených plodů.*

Dospělci létají ve dvou vlnách. Proti první generaci je třeba zasahovat jen v případě nízké násady plodů. Proti druhé generaci se doporučuje aplikovat registrované insekticidy za týden po vrcholu letu samců do feromonových lapáků, nebo při zjištění dvou a více vajíček na 100 náhodně odebraných plodech.

SVĚTELNÉ LAPAČE

Na všech světelných lapačích je zaznamenáván nepravidelný slabý výskyt **osenice vykřičníkové (*Agrotis exclamationis*)** a **osenice černé C (*Xestia c-nigrum*)**. **Kovolesklec gama (*Autographa gamma*)** byl taktéž nepravidelně zachycován ve všech lapačích. **Můra kapustová (*Lacanobia oleracea*)** byla nepravidelně zachycována v nízkém počtu na Domažlicku (Staňkov) a Rokycansku (Volduchy). **Můra zelná (*Mamestra brassicae*)** byla zachycena ve světelném lapači v okrese Klatovy (Horažďovice, 21.7.). Pravidelný silnější výskyt **zavíječe kukuřičného (*Ostrinia nubilalis*)** byl sledován ve světelném lapači na Klatovsku (Horažďovice) a velmi slabý výskyt na Plzni – jihu (Těnovice, 23.7.).

Za oblastní odbor Plzeň zpracovala: Ing. Žaneta Ernestová